

ስለ ሽንት ክልካ ነቀርሳ (ፕሮስቴት ካንሰር)

አጭር መግለጫ

ነቀርሳ (ካንሰር) በመላው ዓለም ከዓመት ወደ ዓመት እየጨመረ መሄዱ የሚያከራክር አይደለም። በ 2015 ዓ.ም. ብቻ በዓለም ከ 8.7 ሚሊዮን በላይ የሚሆን ሰው በነቀርሳ መሞቱ ሲታወቅ፣ በአገራችን ኢትዮጵያም በነቀርሳ በሽታ የሚጠቁ ብዙዎች ናቸው። በዶክተር ሰሎሞን ተሰማና ሌሎችም በ 2015 ዓ.ም. በተካሄደው ጥናት በኢትዮጵያ የተለያዩ የነቀርሳ ዓይነቶች ብዛት ሲገልጽ ከ 21,563 በላይ የሽንት ክልካ ነቀርሳ የሚስቃዩ ሕሙማን ወንዶች መኖራቸውን ጠቅሷል። ይህ ቁጥር ጥቂት ቢመስልም ሕክምና በማጣት ወደ ሆስፒታል ሳይመጡና ሳይቆጠሩ የሞቱ፣ በየቦታው በሽንት ክልካ ነቀርሳ የሚጠቁ በሺሕዎች የሚቆጠሩ ሰዎች እንደሚኖሩ ለመገመት ይቻላል።

የፕሮጀክት አፍ ሪዥን አባል የሆኑት ዶ/ር ደስታ በየን በሽንት ክልካ ነቀርሳ (ፕሮስቴት ካንሰር) ያካሄዱት ጥናት ጽሑፍ በአሜሪካ *The Prostate* በተባለ የምርምር መጽሔት ላይ ታትሞ ወጥቷል። ዶ/ር ደስታ በየን የመጀመሪያ ትምህርታቸውን በጅማ እርሻ ኮሌጅ፣ ቀጥሎ በሃረማያ ዩኒቨርሲቲ በመጀመሪያ ዲግሪ፣ በእንግሊዝ አገር ፊዲንግ ዩኒቨርሲቲ በማስተር ኦፍ ፊሎሶፊ (M Phil)፣ ከዚያም በአሜሪካ በዶክትሬት ዲግሪ (Ph D) ተመርቀዋል። በደብረ ዘይት የእርሻ ምርምርና በሆሊታ እርሻ ጣቢያ በአፈር ምርምር ጥናት (soil science & Soil Micro Biology) ለበርካታ ዓመታት አገልግለዋል። ከዚያም ላለፉት ሃያ አምስት ዓመታት በአሜሪካ Veterans Affairs Medical Center, Howard University Cancer Center Medical Health Specialist ሆነው ሲሠሩ የቆዩ ታላቅ ምሁር ናቸው።

በተለያዩ የኢትዮጵያ ክልሎች የነቀርሳ በሽታን የተመለከተ ጥልቅ ጥናት ሆነ ጽሑፍ እስካሁን የቀረበ የለም። በነቀርሳ መንስኤና መከላከል ላይ ያትኮረ ጥናት አስፈላጊነት በማመን፣ ፕሮጀክት አፍ ሪዥን ከመቐለ ዩኒቨርሲቲና ከዓይደር ሆስፒታል ጋር፣ ለወደፊትም ከሌሎች ክልሎች በመተባበር በነቀርሳ ላይ ያተኮረ ምርምር ለማካሄድ ጽኑ ፍላጎት አለው።

ጥናቱ በጥቁር አሜሪካውያን (African Americans) በተካሄደ ምርምር ሦስት አመላካች ፕሮቴኖችን፣ Annexin 2, SPINK1, and Hsp60 የተባሉትን፣ ብዛታቸውን በመለካት የሕመሙ ሁኔታና ከምን ደረጃ ላይ መድረሱን በትክክል ማወቅ እንደሚቻል ያረጋገጠ ጥናት ነው። ከዚህ ምርምር የተገኘ ዕውቀት በትግራይ ተመሳሳይ ስለ ሽንት ክልካ ነቀርሳ ምርምር ለማካሄድ፣ በተጨማሪም በጡት፣ በማሕጸን፣ በሳምባ፣ በጨንገራና ሌሎች ዓይነቶች ነቀርሳዎች ምርምር ለማካሄድ የሚያግዝ ይሆናል።

ስለዚህም የፕሮጀክት አፍ ሪዥን አባል በሆኑት በዶክተር ደስታ በየን ተጠንቶ በመጽሔት ላይ የወጣውን የሽንት ክልካ ነቀርሳ መረጃ ለሁሉም የሚጠቅም ስለሆነ፣የተከበራችሁ አንባቢዎች ጽሑፉን በጥሞናና በጥንቃቄ እንድታነቡት አደራ እንላለን።

የፕሮጀክት አፍ ሪዥን
ኮሚቴ

CommitteeforVoiceofReason
voice.of.reason1@hotmail.com

References (P.L.)

1. Global burden of Disease Collaboration. Fitzmaurice C. et. al. 2013. JAMA oncol. 1:505-527, 2015
2. The double mortality burden among adults in Addis Ababa, 2006-2009. Misganaw a. et al, 2012. Prev. Chronic Dis. 9E84.
3. Estimate of Cancer incidence in Ethiopia in 2015 using population-based registry data. Solomon Tessema, et al, 2018. Journal of Global Oncology.
4. Differential expression of Annexin 2, SPINK1 and Hsp60 predict progression of prostate cancer through bifurcated WHO Gleason score categories in African American men. Desta A. Beyene et al, 2018. The prostate 1-11.